

BULIŲ SPERMOS KOKYBĖS ĮVERTINIMAS PO ATŠILDYMO BEI SPERMOS KOKYBĖS SĄRYŠIS SU BULIAUS APVAISINAMĄJA GALIA

Aloyzas Januškauskas and Henrikas Žilinskas

Santrauka. Šiame straipsnyje apžvelgiamas šaldytos bulių spermos kokybės įvertinimas. Per paskutiniuosius dešimtmečius spermos vertinimo metodikos pastebimai tobulėjo -pradedant spermatozoidų morfologijos tyrimais ir subjektyviai nustatomu judrumu, ir baigiant moderniais tyrimais, kuriais analizuojami chromatino, membranų pakitimai molekuliniam lygmenyje, bei įvertinamas spermatozoido metabolizmas. Nustatyta, kad spermatozoidų plazminės membranos funkcija hiposmotiniuose tirpaluose, įvairių jonų pasiskirstymas bei jų koncentracija, o taip pat organelių funkcija koreliuoja su spermos gyvybingumu po atšildymo. *In vitro* tyrimo metodais, kuriuose skatinama spermatozoidų funkcija panaudojus tam tikrus moteriškojo organizmo faktorius, kaip antai kiaušialąstės skaidrusis dangalas ar pati kiaušialąstė, buvo siekiama numatyti būsimą apvaisinimo rezultatą remiantis gautais spermatozoidų prisitvirtinimo prie skaidriojo dangalo, *in vitro* apvaisinimo, embrionų gavimo rezultatais. Visgi, dauguma metodų, šiuo metu naudojamų spermos tyrimams yra varginantys, labai brangūs, ir, daugeliu atvejų, priklausomi nuo tyrimą atlikusio asmens įgūdžių ar meistriškumo. Norint tiksliau nustatyti spermos apvaisinamąją galią, tuo pat metu turi būti nustatomi keli spermatozoidų kokybiniai parametrai, arba kelių tyrimo metodų rezultatai turi būti kombinuojami tikslu nustatyti vieno nuo kito nepriklausomų parametru įtaką apvaisinimui.

Raktažodžiai: Spermos kokybė, spermatozoidų gyvybingumas, spermatozoidų apvaisinamosios galios nustatymas, bulių sperma.